Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

27.2.2020

MMM:n kirjallinen lausunto; Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta; Asia: E 62/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n komission tiedonanto Vihreän kehityksen siirtymän rahoitus; Kestävä Eurooppa - investointiohjelma 17.1.2020 https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/E+62/2019

Komissio julkaisi 15.1.2020 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) investointiohjelman, jonka tarkoituksena on ohjata julkisia investointeja Vihreän siirtymän rahoitukseen (JFT). Maa- ja metsätalousministeriö yhtyy valtioneuvoston E-kirjeessä (E 62/2019 vp; VNEUS2020-00027) esitettyihin linjauksiin.

MMM tukee tavoitetta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen Euroopassa vuoteen 2050 mennessä. Esitetty investointiohjelma on linjassa Suomen asettamien ilmastotavoitteiden kanssa.

Komission tiedonannon mukaan Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmalla on tarkoitus saada alkavan vuosikymmenen kuluessa liikkeelle vähintään biljoonan euron kestävät investoinnit. Ohjelman avulla on tarkoitus ohjata julkisia investointeja vihreän siirtymän rahoitukseen ja saada liikkeelle myös yksityisiä varoja EU:n rahoitusvälineiden kautta.

Komissio on jo aiemmin seuraavaa rahoituskehyskautta koskevissa esityksissään ehdottanut, että ilmastotoimiin ja ympäristöön liittyviin menoihin käytetään 25 prosenttia tulevan rahoituskauden talousarvion koko määrästä. Erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan ohjelmien, Euroopan aluekehitysrahaston, koheesiorahaston ja Horisontti Eurooppa-tutkimusohjelman varoja kohdentuu merkittävä määrä 25 prosentin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden toteuttamiseen. InvestEU:n avulla on tarkoitus vivuttaa vuosina 2021–2030 yksityisiä ja julkisia ilmasto- ja ympäristöinvestointeja noin 279 miljardia euroa. Annettavan EU:n talousarviotakuun ansiosta EIP-ryhmä ja muut toteutuskumppanit voivat rahoittaa enemmän ja riskialttiimpia hankkeita ja saada mukaan yksityisiä sijoittajia. Lisäksi ohjelmaa rahoitetaan EU:n päästökauppajärjestelmästä.

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin avulla on tarkoitus tarjota kohdennettua tukea, jotta kaudella 2021–2030 saadaan investoitua vähintään 143 miljardia euroa niillä alueilla, joilla siirtymän yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat suurimmat.

Komissio esittää, että EU:n monivuotista rahoituskehystä (MFF) täydennettäisiin 7,5 miljardin euron JTF-rahoituksella, joka sijoitetaan MFF-otsakkeen 3 (luonnonvarat ja ympäristö ml. YMP) alle. JTF olisi kuitenkin YMP:n rahoituksesta erillinen rahasto, joka ei vaikuttaisi YMP:n I ja II pilareiden rahoitukseen ja sisältöön. Komissio on alustavasti esittänyt jäsenmaakohtaista jakoa JTF-varoista mm. fossiilisten polttoaineiden merkityksen ja energiantuotantoon liittyvien kriteerien perusteella. Rahoitus olisi pääasiassa avustuksia alueille, joihin siirtymän taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset kohdistuvat kielteisimmin fossiilisten polttoaineiden tuotannossa odotettujen työpaikkojen menetysten ja kasvihuonekaasuvaltaisimpien teollisuuslaitosten tuotantoprosessien muuttamisen vuoksi. Näin voidaan saada toteutettua 35-50 miljardin euron uudet kestävät investointihankkeet. Jäsenvaltioiden on laadittava oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma saadakseen tukea mekanismista.

Suomen osalta kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi turpeen energiakäytöstä luopumisesta aiheutuvat menetykset alueellisesti, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Rahoitusta voitaisiin kohdentaa pienyritysten tukemiseen ja pilaantuneiden maiden ennallistamiseen.